

משקי בית חרדיים-

חסידים בארצות הברית

הלה אקסלרד, תום שדה ויצחק טרכטינגוט*

נייר מדיניות 2025.02 / מאי 2025

* ד"ר הלה אקסלרד היא מנהלת מחקר בכירה במכון אהרן למדיניות כלכלית באוניברסיטת רייכמן, ועומדת בראש המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית. תום שדה וד"ר יצחק טרכטינגוט הם חוקרים במכון אהרן למדיניות כלכלית.

מכון אהרן למדיניות כלכלית

על שם אהרן דוברת ז"ל

חזון מכון אהרן למדיניות כלכלית בבית ספר טיומקין לכלכלה הוא לתמוך בצמיחה כלכלית וחזק חברתי בני-קיימא ובצמצום העוני, זאת באמצעות עיצוב אסטרטגיה מבוססת יעדים מדידים בני השוואה בינלאומית והצעות לתוכניות מפורטות למדיניות כלכלית המבוססות על ידע בינלאומי מעודכן. אנו מתמקדים ברפורמות לצמיחה כלכלית הנובעת מגידול בתעסוקה ומהעלאת התוצר לשעת עבודה (הפריון) בישראל.

המדד המרכזי לצמיחה כלכלית בת-קיימא – התוצר לנפש – נמצא עדיין ברמה נמוכה מזו המקובלת במדינות המובילות בעולם המפותח, וכמוהו גם הפריון במשק. המכון, באמצעות מחקרים כלכליים, מציע יעדים, כלי מדיניות חדשניים ורפורמות לקידום הצמיחה, התעסוקה האיכותית והפריון.

מטרת המכון היא להשפיע על המדיניות הכלכלית-חברתית בישראל, תוך גיבוש תוכניות ארוכות טווח שתתמודדנה עם מכלול הבעיות הכלכליות והחברתיות במשק, ובייחוד בקרב משפחות בחצי התחתון של התפלגות ההכנסות. אלו כוללות חלקים נכבדים מהאוכלוסיות הערבית והחרדית, ועליית התעסוקה והפריון בהן תתרום רבות להשגת יעדי הצמיחה, החזק החברתי וצמצום העוני. כמו כן, מטרת המחקרים היא להשפיע על השיח המקצועי ולעורר דיון המבוסס על מידע אמין ועל מחקר כלכלי-חברתי המציע כלים מעשיים להשגת היעדים.

← דירקטוריון:

מר שלמה דוברת (יו"ר), מר ירון לוטן (סגן יו"ר), פרופ' מרטין אייכנבאום, גב' יעל אנדורן, פרופ' צבי אקשטיין, מר ירום אריאב, מר גבי אשכנזי, גב' דיתה ברונצקי, פרופ' איתי גולדשטיין, גב' יעל דוברת, מר קובי הבר, מר רוני חזקיהו, פרופ' ניראון חשאי, גב' ענת לוי, פרופ' רפי מלניק, מר רונן ניר, ד"ר טלי רגב, גב' עפרה שטראוס, מר חיים שני, מר עימאד תלחמי.

← ראש המכון:

פרופ' צבי אקשטיין.

← ועדה מדעית:

פרופ' צבי אקשטיין (יו"ר), פרופ' מרטין אייכנבאום, ד"ר אסף אילת, פרופ' אפרים בנמלך, פרופ' יניב גרינשטיין, פרופ' צבי הרקוביץ, ד"ר יניב ידיד לוי, פרופ' אסנת ליפשיץ, פרופ' עומר מואב, פרופ' רפי מלניק, ד"ר טלי רגב.

← פרטי התקשרות:

אוניברסיטת רייכמן, ת.ד. 167 הרצליה 4610101

טלפון: 09-9602431

דוא"ל: aaron.economics@runi.ac.il

אתר: www.aiep.runi.ac.il

משקי בית חרדיים-חסידיים בארצות הברית

מטרתו של המחקר הנוכחי היא אפיון קבוצת החרדים-חסידיים בארה"ב מבחינה דמוגרפית וכלכלית, כדי לאפשר הבנה טובה יותר של מאפייני קבוצה זו בהיבטי השכלה, תעסוקה ושכר. זאת לנוכח העובדה שמרבית הנתונים על החרדים בארה"ב מבוססים על סקרים עצמאיים, או על מחקרים שנעשו לפני עשור ויותר.

המחקר הנוכחי מבוסס על ניתוח סקרי הקהילה האמריקאית (ACS - American Community Survey) לשנים 2006–2023, שנערכים על ידי לשכת מפקד האוכלוסין של ארצות הברית וכוללים מדגם מייצג של כ-1% מאוכלוסיית ארה"ב. מכיוון שרובה הגדול של החברה החרדית החסידית בארה"ב היא דוברת יידיש, זיהוי משקי הבית החסידיים נעשה לפי אלו שצינו בשאלון שזו שפת הדיבור השגורה בהם.

הממצאים מניתוח הנתונים מלמדים כי במאפיינים הדמוגרפיים, גיל הנישואין ופריון הילודה, החסידים האמריקאים דומים לחסידים הישראלים. לעומת זאת מבחינת שיעורי התעסוקה, גברים חסידים אמריקאים דומים מאוד לכלל האוכלוסייה האמריקאית, וגבוהים במידה ניכרת מאלו של חסידים ישראלים. במאפייני ההשכלה והשכר החסידים האמריקאים נמוכים מכלל האוכלוסייה האמריקאית, אך גבוהים יותר מאלו של החסידים הישראלים.

ההכנסה לנפש תקנית אצל חסידים בארצות הברית כמעט כפולה מזו של חסידים בישראל. השכר של חסידים וחסידות גבוה יותר בהשוואה לחסידים וחסידות (בהתאמה) בישראל, ופערי השכר לעומת כלל האוכלוסייה נמוכים יותר בארצות הברית מכפי שהם בישראל.

כלומר, אף על פי שנראה שהמשפחות החסידיות האמריקאיות שמרניות, כפי שמתבטא בנישואין ובילודה, הן פתוחות יותר לחברה האמריקאית במשתני השילוב הכלכלי שמתבטאים ברכישת השכלה אקדמית, בהשתלבות בשוק העבודה, ובהתאם בשכר גבוה יותר מזה שבישראל. מכאן שאין בהכרח קשר בין גיל נישואין צעיר ופריון ילודה גבוה ובין השתלבות בהשכלה גבוהה ובתעסוקה.

תוכן העניינים

5	1. סיכום ומסקנות
7	2. רקע ומטרת המחקר
9	3. מתודולוגיה
10	4. ממצאים
10	4.1 דמוגרפיה
13	4.2 תעסוקה
19	4.3 השכלה
25	4.4 הכנסה ושכר
30	נספח א : תיאור נתוני המדגם
31	נספח ב : הכנסה חציונית לנפש תקנית

1. סיכום ומסקנות

מספר היהודים החרדים בארה"ב עומד על פי הערכות שונות על 500–650 אלף (מלאך ואטינגר, 2021; Pew ; Research Center, 2021; Besser, 2020), שהם כ-150 אלף משקי בית, וקצב הצמיחה של הקהילה החרדית מהיר ועומד על כ-3.5% בשנה (לעומת 0.75% בכלל האוכלוסייה האמריקאית). החרדים בארה"ב נחלקים לשלוש קבוצות עיקריות: ליטאים, חסידים וחסידים חב"ד.

יהודים חסידים וליטאים הם שני ענפים של היהדות האורתודוקסית שמקורם במזרח אירופה ובליטא (בהתאמה); שני הענפים נבדלים זה מזה במנהגים הדתיים ובאורחות חייהם. חב"ד היא אחת החסידויות שקבעה את מרכזו בארה"ב, והיא נבדלת מהאחרות בתפיסותיה לגבי עבודת האלוהים.

הליטאים, שברובם דוברי אנגלית ולא יידיש, מאמצים דפוסי חיים מודרניים יותר. לעומתם החסידים הם בעלי דפוס חיים שמרני, רובם דוברי יידיש, חלקם אף אינם דוברי אנגלית. חסידי חב"ד הינם קבוצה מובחנת, כאשר מצד אחד הם מאמצים דפוסי התנהגות חסידיים, רבים מהם דוברי יידיש (המבוגרים דוברי יידיש, הצעירים מבינים יידיש כי זו שפת הלימוד של חלק מהמקצועות בישיבות, אך שפת הדיבור היא אנגלית), וההתנהגות הדתית שלהם דומה יותר לזו של חסידים, אך מצד שני רמת האקדמאים בקרבם גבוהה ואחוזי התעסוקה גבוהים מאלו של החסידים האחרים.

מטרתו של המחקר הנוכחי היא אפיון קבוצת החרדים-חסידים בארה"ב מבחינה דמוגרפית וכלכלית, שאותה קל יחסית לזהות בסקר, כדי לאפשר הבנה טובה יותר של מאפייני קבוצה זו בהיבטי השכלה, תעסוקה ושכר.

מרבית הנתונים על החרדים בארה"ב מבוססים על סקרים עצמאיים, או על מחקרים שנעשו לפני עשור ויותר. אולם היהדות החרדית בארה"ב גדלה במהירות, וגם עמדותיה ואורח חייה הולכים ונעשים שמרניים עם השנים (מלאך ואטינגר, 2021), מה שמשפיע על דפוסים כלכליים של תעסוקה, השכלה ועוני. המחקר הנוכחי הוא צעד ראשון במיפוי מאפייני החרדים בארה"ב. הוא מתמקד בחברה החרדית-חסידית, אשר מזהה בשיטה חדשה בנתוני הסקרים הפדרליים הרשמיים.

המחקר מבוסס על ניתוח סקרי הקהילה האמריקאית (ACS - American Community Survey) לשנים 2006–2023. זהו סקר פדרלי רשמי, שנערך על ידי לשכת מפקד האוכלוסין של ארצות הברית, והוא בעל מדגם מייצג של כ-1% מאוכלוסייתה. מכיוון שרובה הגדול של החברה החרדית החסידית בארה"ב היא דוברת יידיש, זיהוי משקי הבית החסידיים נעשה לפי אלו שצינו בשאלון שזו שפת הדיבור השגורה בהם.

הממצאים מניתוח הנתונים מלמדים כי גיל הנישואין של גברים חסידים בארצות הברית נמוך מזה של כלל האוכלוסייה האמריקאית (20 לעומת 28), והוא במגמת ירידה (מ-23 ב-2008 ל-20 ב-2023) עד שהפך כמעט זהה לגיל הנישואין של גברים ישראלים-חסידים (20–21). גיל הנישואין של נשים חסידות אמריקאיות (20) גם הוא זהה לזה של חסידות ישראליות. במובן זה, ניתן לומר שבשנים האחרונות החסידים בארה"ב הפכו דומים יותר לחסידים הישראלים.

פריון הילודה של נשים אמריקאיות חסידות גבוה מאוד לעומת אמריקאיות ממשקי בית אחרים. לאישה חסידית יש בממוצע כמעט 6 ילדים (עלייה מסוימת לעומת 2008, אז המספר היה קרוב יותר לחמישה ילדים בממוצע). למרות העלייה, עדיין מדובר בילד אחד פחות, בממוצע, ממספר הילדים לאישה חסידית-ישראלית, 7 ילדים בממוצע.

מבחינת שיעורי התעסוקה, החסידים האמריקאים דומים מאוד לגברים האמריקאים ושונים מאוד מהחסידים בישראל. שיעורי התעסוקה שלהם עומדים על 84%, ללא שינוי משמעותי לאורך השנים שנבדקו. החסידות האמריקאיות עובדות בשיעורים נמוכים, כ-59% ב-2023. נתונים אלו הם כמעט תמונת מראה לנתונים מישראל: אם בארה"ב החסידים מפרנסים, בישראל החסידות מפרנסות (שיעורי תעסוקה של כ-75% ורק כ-60% מהחסידים עובדים).

בכל הקשור להשכלה, הנתונים האמריקאים מלמדים כי חלה ירידה בשיעור בעלי השכלה גבוהה בקרב משקי בית חסידיים משנת 2006 ועד 2023. במובן זה החסידיים האמריקאים נעשים דומים יותר לחסידיים הישראלים. 19% מהגברים החסידיים ו-17% מהנשים החסידות הם בעלי השכלה אקדמית. זה עדיין נתון גבוה במידה ניכרת מהנתונים בישראל (כ-2.3% מהחסידיים וכ-6% מהחסידות בעלי השכלה אקדמית), ממצא שעשוי להעיד על שינוי באופי משקי הבית החסידיים לאורך התקופה, ואולי ישפיע בהמשך גם על שיעורי תעסוקה והכנסה.

ההכנסה למשק בית בארצות הברית עלתה יותר בקרב חסידיים, לעומת העלייה בקרב האוכלוסייה הכללית, מה שהביא לצמצום פערי ההכנסה מול האוכלוסייה הכללית. החסידיים בארה"ב מרוויחים יותר מהחסידיים בישראל, וגם הפער בינם לבין האוכלוסייה הכללית קטן במידה רבה מהפער בישראל בין החסידיים לאוכלוסייה הכללית.

באשר להכנסה מעבודה, השכר הממוצע של הגברים החסידיים האמריקאים הוא כ-88% משכרם של הגברים באוכלוסייה הכללית. זהו פער שכר קטן בהרבה מזה המוכר לנו מישראל, שבה חסידיים מרוויחים כ-45% משכרם של יהודים לא-חרדים. חסידות בארה"ב מרוויחות כ-77% משכרן של נשים אמריקאיות. זאת לעומת ישראל שבה חסידות משתכרות כ-62% מיהודיות לא-חרדיות, כלומר, בארצות הברית השכר של חסידיים וחסידות גבוה יותר בהשוואה לחסידיים וחסידות (בהתאמה) בישראל, ופערי השכר לעומת כלל האוכלוסייה נמוכים יותר בארצות הברית מכפי שהם ישראל.

מהתבוננות על כלל המשתנים שנבחנו ניתן לומר כי החסידיים האמריקאים דומים לאלו הישראלים בהיבטי מבנה המשפחה וגיל הנישואין, אם כי מספר הילדים מעט נמוך יותר בארה"ב. ההבדל המשמעותי הוא בהיבטי השכלה, תעסוקה והכנסה. אף על פי שנראה שהמשפחות האמריקאיות שמרניות, כפי שמתבטא בנישואין ובילודה, הן פתוחות יותר לחברה האמריקאית במשתני השילוב הכלכלי, שמתבטאים ברכישת השכלה והשכלה אקדמית, בהשתלבות בשוק העבודה, ובהתאם בשכר גבוה יותר במידה ניכרת מזה שבישראל. נסיק בזהירות כי שילובם של החסידיים האמריקאים בהשכלה ובתעסוקה אינו פוגע ברמת החיבור וההזדהות עם הקהילה החסידית, כפי שמתבטא בגיל הנישואין הצעיר ובמספר הילדים.

האם ניתן ללמוד מהמקרה האמריקאי שהשתלבות בהשכלה ובתעסוקה לא בהכרח פוגעת באורח החיים הקהילתי החרדי? האם הדבר יפחית את האיום שרואה החברה החרדית בהשכלה ובהשתלבות בתעסוקה ותוכל להגביר את ההשתלבות הכלכלית של החברה החרדית?

השינויים שחלו בשנים האחרונות – הירידה בגיל הנישואין, העלייה הקטנה במספר הילדים והירידה ברמת ההשכלה – מחייבים המשך מעקב. ניכרת מגמה של התקרבות החסידיים האמריקאים למאפיינים של החסידיים הישראלים, ויש לוודא, במחקרים בשנים הבאות, שלא חלה הידרדרות בתעסוקה ובהכנסה כתוצאה מכך.

מחקר המשך יוכל גם לצלול לפערים ולהבדלים בין החסידיים בישראל ובארצות הברית, באמצעות מחקר איכותני והמשך ניתוח של סקרי הקהילה, וכמו כן לאפיין קבוצות חרדים אחרות בארה"ב (למשל הליטאים וחסיד חב"ד). המשך מחקר כזה יוכל גם להסביר את ההבדלים בשילוב הכלכלי של שתי הקבוצות, ואת החסמים, כשלי השוק וכשלים רגולטוריים שיוצרים את הפער.

2. רקע ומטרת המחקר

מספר היהודים החרדים בארה"ב עומד על פי הערכות שונות על 500–650 אלף (מלאך ואטינגר, 2021; Pew Research Center, 2021; Besser, 2020). קצב הצמיחה של הקהילה החרדית מהיר ועומד על כ-3.5% בשנה (לעומת 0.75% בכלל האוכלוסייה האמריקאית), ומספר הילדים המשוער לאישה עומד על 6 (לעומת 1.87 בכלל האוכלוסייה האמריקאית) (מלאך ואטינגר, 2021; Hamilton et al., 2019). אם בתחילת שנות ה-2000 השתייכו מרבית היהודים האורתודוקסים בארה"ב לפלג ה-"Modern Urthodox", הרי שכעשור וחצי לאחר מכן שני שליש מהאורתודוקסים הגדירו עצמם כ"חרדים" (Wormald, 2015).

מרבית החרדים בארה"ב מתגוררים במדינות ניו יורק וניו ג'רזי (89%), והריכוז הגדול והחשוב הוא ברובע ברוקלין בעיר ניו יורק, שם מתגוררים למעלה משליש מהחרדים בארה"ב. בנוסף למדינות אלו יש ריכוזים חרדיים גדולים בבולטימור, בשיקגו, בלוס אנג'לס ובמיאמי (מלאך ואטינגר, 2021).

החרדים בארה"ב נחלקים לשלוש קבוצות עיקריות: הליטאים, החסידים וחב"ד. הליטאים, שברובם דוברי אנגלית ולא יידיש, מאמצים דפוסי חיים מודרניים יותר, כשליש מהם בעלי תואר אקדמי, רמת התעסוקה בקרבם גבוהה הן בקרב גברים והן בקרב נשים, ההכנסה המשפחתית שלהם עומדת על כ-90% מההכנסה הממוצעת ורק 21% מהמשפחות נמצאות מתחת לקו העוני. לעומתם החסידים הם בעלי דפוס חיים שמרני, רובם דוברי יידיש, חלקם אף אינם דוברי אנגלית, רמת התעסוקה בקרבם נמוכה (75% גברים ו-38% נשים), ההכנסה המשפחתית שלהם עומדת על כ-55% בלבד מהממוצע בארה"ב, וכמחצית ממשקי הבית נמצאים מתחת לקו העוני (Nishma research, 2021). חסידי חב"ד מאמצים מצד אחד דפוסי התנהגות חסידיים, רבים מהם דוברי יידיש וההתנהגות הדתית שלהם דומה יותר לזו של חסידים, אך מצד שני רמת האקדמאים בקרבם גבוהה (למעלה מ-50%), אחוזי התעסוקה שלהם גבוהים, ההכנסה שלהם גבוהה ורמת העוני היא הנמוכה ביותר מבין הפלגים החרדיים (גונן, 2000). אומנם יש לסייג שנתון זה ישן יחסית, ולא ברור עד כמה הוא נכון גם רבע מאה מאוחר יותר.

מרבית הנתונים על החרדים בארה"ב הם משוערים, מבוססים על סקרים עצמאיים, או שנלקחו ממחקרים שנעשו לפני עשור ויותר. היהדות החרדית בארה"ב גדלה במהירות, וגם עמדותיה ואורח חייה הולכים ונעשים שמרניים עם השנים, מה שמשפיע על דפוסים כלכליים של תעסוקה, השכלה ועוני.

המחקר הנוכחי מנסה למפות את מאפייני החרדים בארה"ב, ומתמקד בחברה החסידית כפי שהיא מזוהה בנתוני הסקרים הרשמיים של לשכת מפקד האוכלוסין האמריקאית (Census Bureau). באמצעות הסקרים הרשמיים נמפה את מאפייני משקי הבית החסידיים ואת הדפוסים הכלכליים המאפיינים אותם, היום בהשוואה לעבר, בהשוואה לאוכלוסייה הכללית בארה"ב, ובהשוואה למאפייני החברה החסידית-חרדית בישראל.

מטרת המחקר

מטרת המחקר הנוכחי היא לאפיין את קבוצת החרדים-חסידיים בארה"ב מבחינה דמוגרפית וכלכלית, כדי לאפשר הבנה טובה יותר של מאפייני קבוצה זו בהיבטי השכלה, תעסוקה ושכר, אל מול הקבוצה המקבילה של הקהילה החסידית בישראל.

שאלות המחקר

1. מה הם מאפייני משקי הבית החסידיים בארצות הברית: מספר ילדים, השכלה, תעסוקה ושכר, בהשוואה למשקי בית אחרים בארה"ב?
2. מה השינויים והמגמות שחלו בחמש עשרה השנים האחרונות בקרב משקי הבית החסידיים?
3. מה ההבדל בין מאפייניהם של בני החברה החסידית בארה"ב ומאפייניהם של החסידיים בישראל? זאת תוך התייחסות למשתנים כמו גיל נישואין, מספר הילדים, רמת ההשכלה, מאפייני התעסוקה ושכר. מה ניתן ללמוד מהשוואה בין הקהילות בארץ ובארה"ב?

3. מתודולוגיה

נתונים

המידע שנעשה בו שימוש במחקר מבוסס על ניתוח סקרי ACS (American Community Survey). ה-ACS הוא סקר בעל מדגם ענק (כ-1% מאוכלוסיית ארה"ב) שנערך שנתיים ומהווה מעין המשך למפקד האוכלוסין הנערך אחת לעשור. הסקר כולל שאלות רבות על מאפייני משקי הבית שנסקרים, כולל שאלות על הכנסות, תעסוקה, השכלה, אזור מגורים ועוד. חלק מהניתוחים במחקר זה נערכו עבור השנים 2006–2023, ואחרים לשנים 2008–2023, לפי זמינות המשתנים בסקרים השונים.¹ לצורך חישוב הכנסות בערכים ריאליים, הוספנו את נתוני מדד המחירים לצרכן האמריקאי (CPI).²

זיהוי חרדים

מתוקף חוק, סקרים רשמיים בארה"ב אינם כוללים התייחסות לדת ולרמת דתיות, כפי שמקובל בסקרים בישראל.³ מכאן שהאתגר הראשון במחקר זה הוא לזהות יהודים, ויהודים חרדים, בסקרים האמריקאים. מכיוון שרובה הגדול של החברה החרדית החסידית בארה"ב היא דוברת יידיש (Assouline, 2018), ניתן לזהות בקלות, יחסית, באמצעות סינון משקי הבית שצינו בשאלון שזו שפת הדיבור השגורה בהם. כך, במחקר זה חסידים הם כל דוברי היידיש בסקר, וכל השאר מכונים "אמריקאים". מחקר המשך ישלים את הניתוח של מאפייני משקי הבית הליטאיים, ואלו המשתייכים לחסידות חב"ד, שבשונה מהחסידים רובם דוברי אנגלית ולכן זיהויים ייעשה בשיטה שונה.

מדגם

הניתוח מתמקד בגברים ונשים בארצות הברית המזוהים כחרדים-חסידים, כאשר הגבלנו את הניתוח לגילי 25–64 (שהם גילי העבודה העיקריים) בשאלות כגון השכלה, גיל נישואין, הכנסות וכדומה. במדגם כ-1,500–1,800 דוברי יידיש בכל שנה.

כדי לבדוק כמה משקי בית מייצג סקר ACS בכל שנה, השתמשנו במחקר קודם (Pew Research Center, 2021), אשר לפיו בשנת 2020 היו בארצות הברית כ-132 אלף משקי בית חרדיים, מתוכם כ-84 אלף משקי בית המגדירים עצמם כחרדיים-חסידים. בשנת 2020 ב-ACS היו 482 משקי בית שבהם יש לפחות דובר יידיש אחד, המייצגים (לפי המשקולות במדגם) כ-69 אלף משקי בית באוכלוסיית ארצות הברית. כלומר, בשנת 2020 שיטת הזיהוי לפי שפת הדיבור מזהה מעל 80% מהחסידים בארצות הברית. בגלל מחסור בנתונים לשנים אחרות, הנחנו שגם המדגמים לשנים שלפני ואחרי 2020 מקיפים ייצוג דומה של חסידי ארה"ב (לפירוט נוסף ראו נספח א).

¹ נתוני הסקר נלקחו מתוך אתר IPUMS, שעושה נורמליזציה למשתנים השונים ואיחוד שלהם כך שניתן לנתח אותם כסדרה עיתית. ניתן להוריד חלקים מהקבצים או את הקבצים במלואם בקישור: <https://usa.ipums.org/usa>.

² מקור: <https://www.minneapolisfed.org/about-us/monetary-policy/inflation-calculator/consumer-price-index-1913>.

³ PUBLIC LAW 94-521 חלק 13, מקור: <https://www.congress.gov/94/statute/STATUTE-90/STATUTE-90-Pg2459.pdf>.

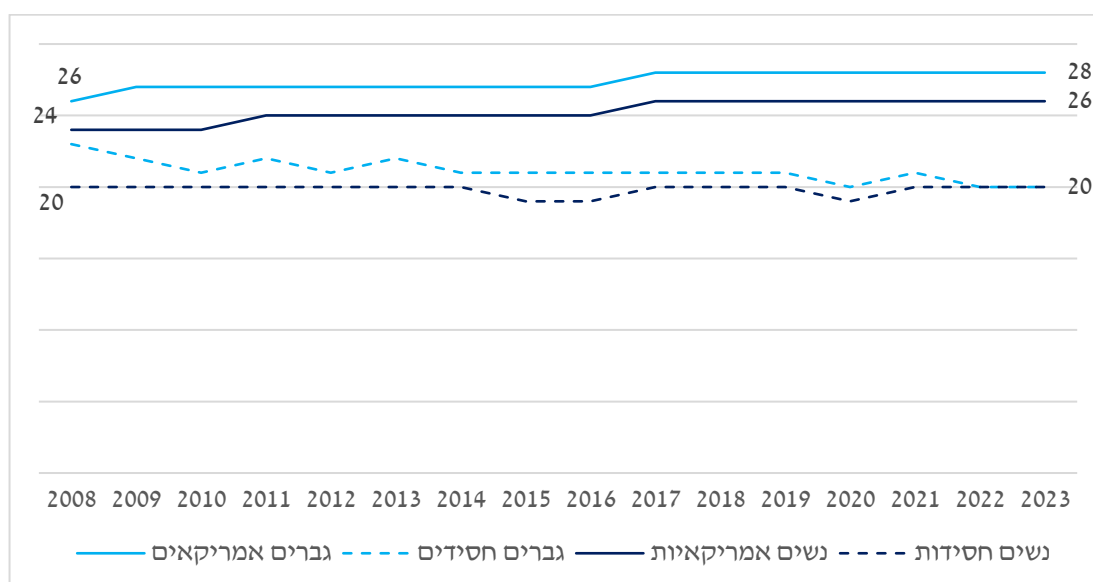
4. ממצאים

4.1 דמוגרפיה

גיל נישואין

מכיוון שגיל הנישואין הממוצע עשוי לנטות כלפי מעלה בהשפעת פרטים שהתחתנו בגיל מתקדם, נציג את הגיל החציוני (איור 1). גיל הנישואין החציוני בחברה החסידית האמריקאית צעיר מזה של החברה הכללית.⁴ אצל הגברים החסידים הוא ירד מ-23 בשנת 2008 ל-20 ב-2023, לעומת עלייה בגיל הנישואין החציוני של גברים בכלל משקי הבית מ-26 ל-28 ב-2023. בקרב נשים חסידות, גיל הנישואים החציוני קבוע בשנים שנבדקו ועומד על 20, לעומת עלייה בגיל נישואי נשים בכלל משקי הבית מ-24 ל-26 ב-2023.⁵ לשם השוואה, בישראל גיל הנישואין החציוני של גברים חסידים הוא 20-21 ושל נשים חסידות 19-20 (גורדון, 2022).

איור 1: גיל נישואין חציוני בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

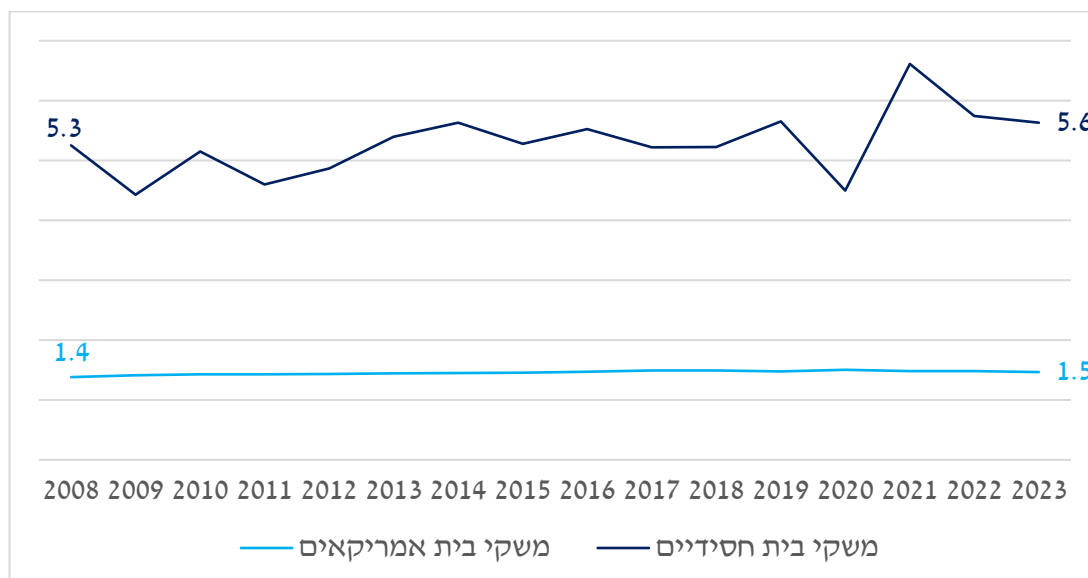
מספר ילדים במשק בית

הנתונים על משקי בית חסידיים בארה"ב מלמדים כי הפער הממוצע בין הילדים בשנים 2008–2023 הוא 2.5 שנים, זאת לעומת פער ממוצע של 3.8 שנים בין הילדים במשקי בית אחרים בארה"ב. **מספר הילדים הממוצע של נשים חסידות גבוה מאוד לעומת זה של נשים ממשקי בית אחרים (איור 2).** בגילים 40–44 יש לאישה חסידית בממוצע 5.3 ילדים בשנת 2008, ומספר זה עלה מעט עד 5.6 ילדים ב-2023. זאת בהשוואה ל-1.4 ו-1.5 ילדים במשקי בית אמריקאים אחרים ב-2008 וב-2023, בהתאמה.

⁴ לאורך כל הניתוח קבוצת ההשוואה של אמריקאים (החברה הכללית) כוללת גם לא-יהודים, גם יהודים לא-חרדים, וגם יהודים חרדים לא-חסידים.

⁵ הניתוח הדמוגרפי מתחיל מ-2008 מכיוון שחלק מהמשתתפים אינם קיימים בסקרים ל-2006-7.

איור 2: מספר ילדים ממוצע בארצות הברית לפי קבוצת אוכלוסייה, גילאי 40–44

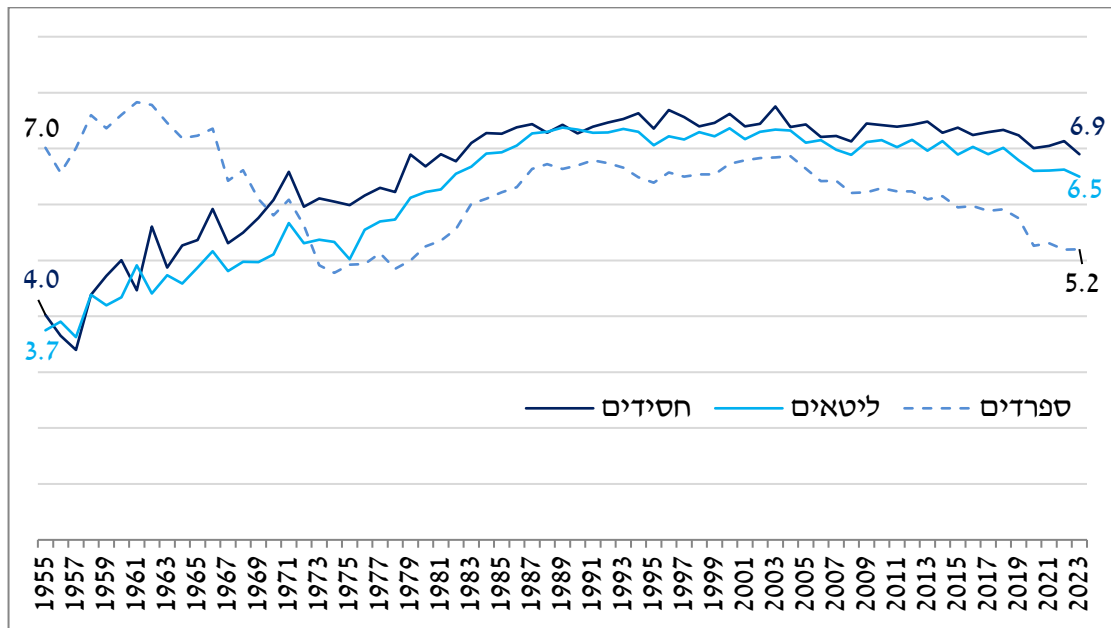

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

הנתונים באיור 2 מתייחסים למספר הילדים במשק הבית; אם אישה מתחתנת בגיל 20, הרי ייתכן שבגיל 44–40 יש לה כבר ילדים שיצאו ממשק הבית ואינם דרים עוד עם אימם. לכן בדקנו גם את מספר הילדים הממוצע לאישה חסידית בגילים 35–39. בגילים אלו יש לאישה חסידית בממוצע 5.9 ילדים ב-2023. מספר זה נמוך בממוצע בילד אחד מהמספר המקביל בישראל. בשנת 2023 נרשם פריון הילודה הגבוה ביותר בחברה החרדית הישראלית בפלג החסידי – כמעט 7 ילדים בממוצע (איור 3). לעומתם יש 6.4 ילדים בממוצע לאישה בפלג הליטאי ו-5.2 בפלג הספרדי.⁶ בפלג החסידי בישראל נצפית מגמת עלייה במספר הילדים, בשנת 1955 עמד פריון הילודה הממוצע על 4 ילדים; החל משלהי שנות השבעים, עם התבססות מודל חברת הלומדים, חלה עלייה במספר הילדים עד לשיא של 7.8 בשנת 2003. לאחר מכן, גם בגין קיצוץ קצבאות הילדים, החלה מגמת ירידה איטית, עד להתייצבות על כ-7 ילדים בממוצע משנת 2020 (רגב ומילצקי, 2024).

⁶ אם נשווה למספר הילדים (ולא לפריון הילודה), הנתונים מסקר הוצאות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ל-2022 מלמדים כי לאישה חרדית (ללא חלוקה לפלגים) בגילים 35–39 יש 5.27 ילדים בממוצע, ולחרדיות בנות 40–44 יש 5.15 ילדים בממוצע, לא רחוק ממספר הילדים לחסידים בארה"ב.

איור 3: מספר ילדים ממוצע של חרדים בישראל לפי פלג חרדי

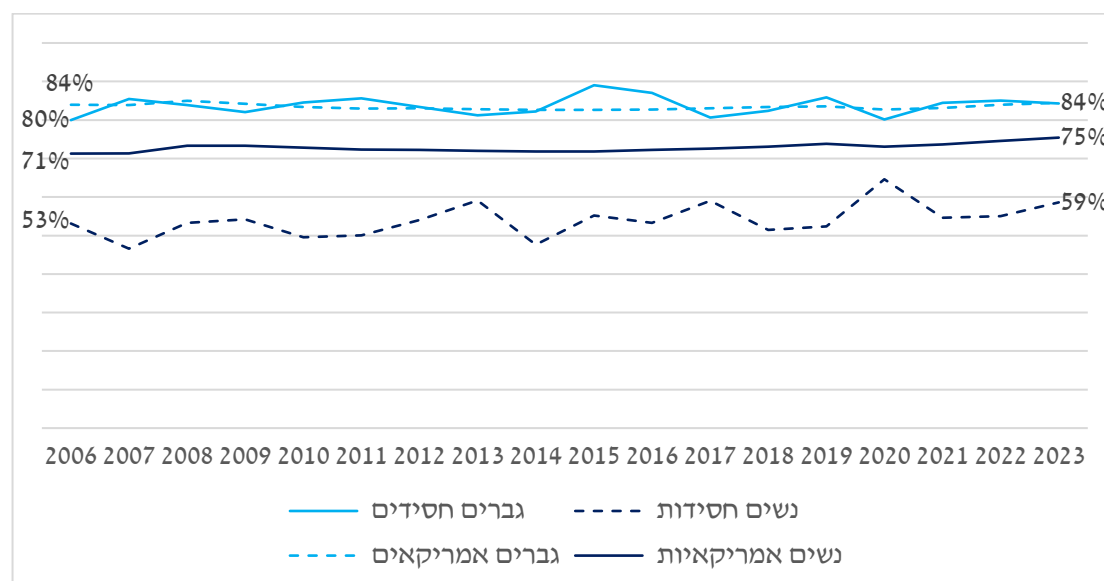
מקור: רגב ומילצקי (2024).

4.2 תעסוקה

שיעור תעסוקה

הנתונים האמריקאים מלמדים כי חלה עלייה קלה בשיעור התעסוקה של גברים חסידים, מ-80% בשנת 2006 ל-84% ב-2023, כמו שיעור התעסוקה של גברים אמריקאים אחרים (איור 4). נראה כי שיעור התעסוקה של הגברים החסידים מעט "רועש", וייתכן שמגמה זו נובעת מרעש סטטיסטי זה. גם בקרב נשים חסידות חלה עלייה, משיעורי תעסוקה של 53% ב-2006 ל-59% ב-2023, אך הם עדיין נמוכים מאוד. להשוואה, שיעורי התעסוקה של נשים אמריקאיות הם כ-75% ב-2023.

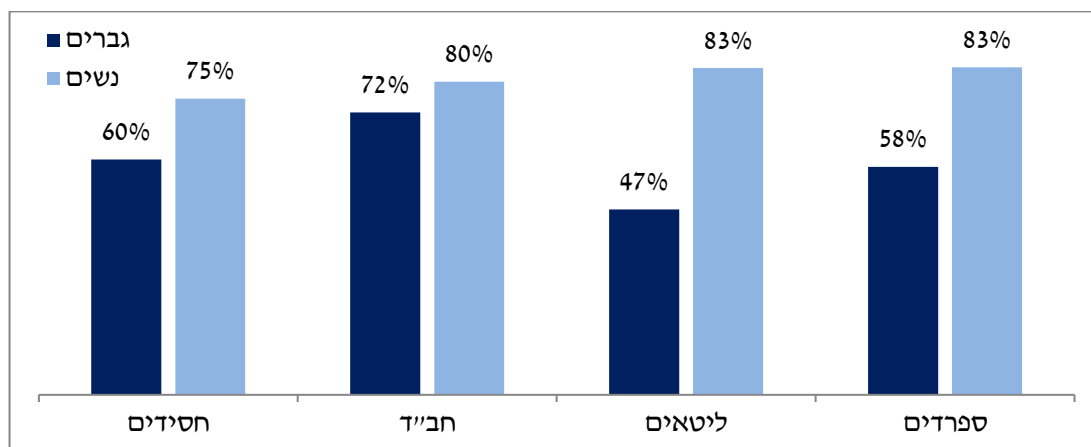
איור 4: שיעור תעסוקה בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

הנתונים האמריקאים שונים מהנתונים בישראל, שכן בישראל כ-60% מהחסידים עובדים וכ-75% מהחסידות עובדות (איור 5). פערי התעסוקה בין גברים לנשים בקהילה החסידית בישראל הם הקטנים ביותר בכל הפלגים. שיעור התעסוקה של גברים חסידים הוא הגבוה ביותר בכל הפלגים, ושיעור התעסוקה של נשים חסידות הוא הנמוך בקרב כלל הפלגים. נתונים אלו מעידים שבחברה החסידית מקובל יותר (לעומת הליטאים) שעול הפרנסה מוטל על הגבר, אך עדיין נשים רבות משתתפות בשוק העבודה, ככל הנראה בשל הצורך הגובר לעזור בכלכלת משק הבית (רגב ומיליצקי, 2024).

איור 5: שיעור תעסוקה של חרדים בישראל לפי מגדר ופולג חרדי, גילאי 25–64, 2022

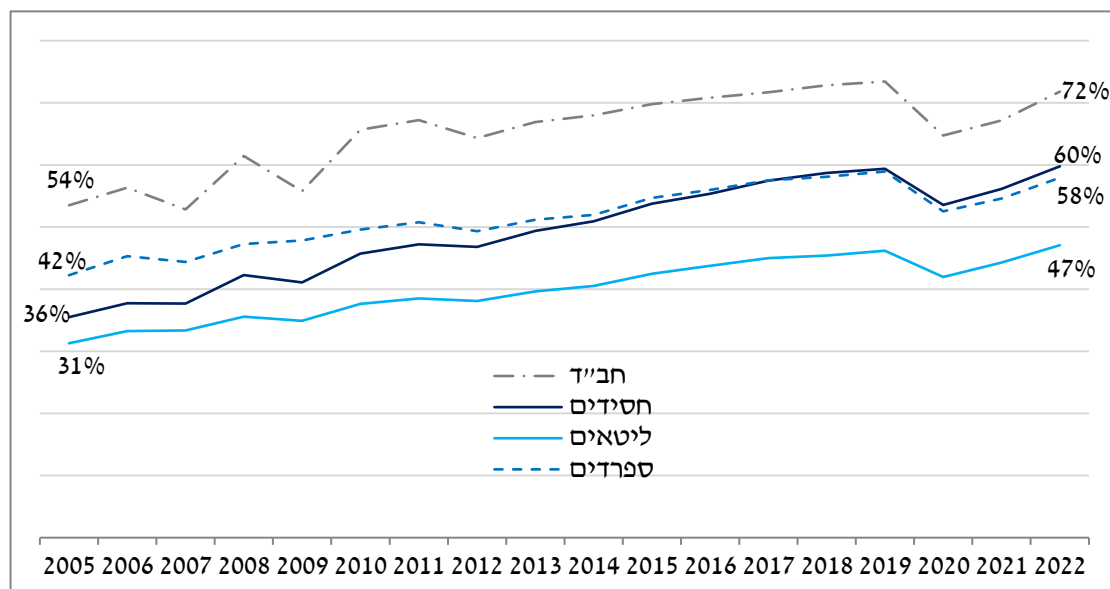
מקור: רגב ומילצקי (2024).

בחברה החסידית בישראל, יציאתו של הגבר לפרנס את ביתו מקובלת יותר לעומת הליטאים והספרדים (טרבטינגוט, 2014). לאחר הנישואין מרבית הגברים החסידים ממשיכים ללמוד שנה או שנתיים בשיבה ואז יוצאים לעבודה (בראון, 2021). במהלך השנים הגבר החסיד משלב עבודה לפרנסת ביתו יחד עם לימודי תורה, בעיקר בשעות הערב, אך פעמים רבות זו עבודה שאינה דורשת הכשרה מקצועית כלשהי, כמו מסחר או עבודות זמניות הדורשות הכשרה מועטה (זופניק, 2022). רבני הקהילות החסידיות אוסרים בתוקף לימודים באקדמיה או אף חלק מההכשרות המקצועיות (ברק-קורן, 2019), וכך אף על פי שמרבית הגברים עובדים, ההכנסות שלהם נמוכות באופן יחסי והפריון מועט (מילצקי, 2023).

גם הנשים החסידות הישראליות משתלבות בשוק העבודה (מילצקי, 2017), אך הקפדה יתרה על צניעות וחוסר-לגיטימציה להשתלב במקומות עבודה הטרואגניים גורמים לכך שמרבית הנשים עובדות במקצועות החינוך בתוך הקהילה, או בתפקידים נדרשים במקצועות שונים בתוך הקהילה. הכשרתן בסיסית, עבודתן לרוב חלקית ושכרן נמוך בדרך כלל מזה של עמיתותיהן בחברה הליטאית (דגן-בוזגלו ועמיתותיה, 2022).

השוואה של המגמות לאורך זמן (איור 6) מגלה כי בקרב גברים חסידים נרשמה העלייה הגדולה ביותר בשיעורי התעסוקה: בשנת 2005 היה שיעור התעסוקה בקרבם נמוך מזה של הספרדים (36% לעומת 42%, בהתאמה), אך עד שנת 2022 צומצמו הפערים, וכיום שיעור התעסוקה של החסידים עומד על 60%, גידול של 68%. שיעור התעסוקה של הגברים החסידים אף עולה כיום במעט על שיעור התעסוקה של הספרדים.

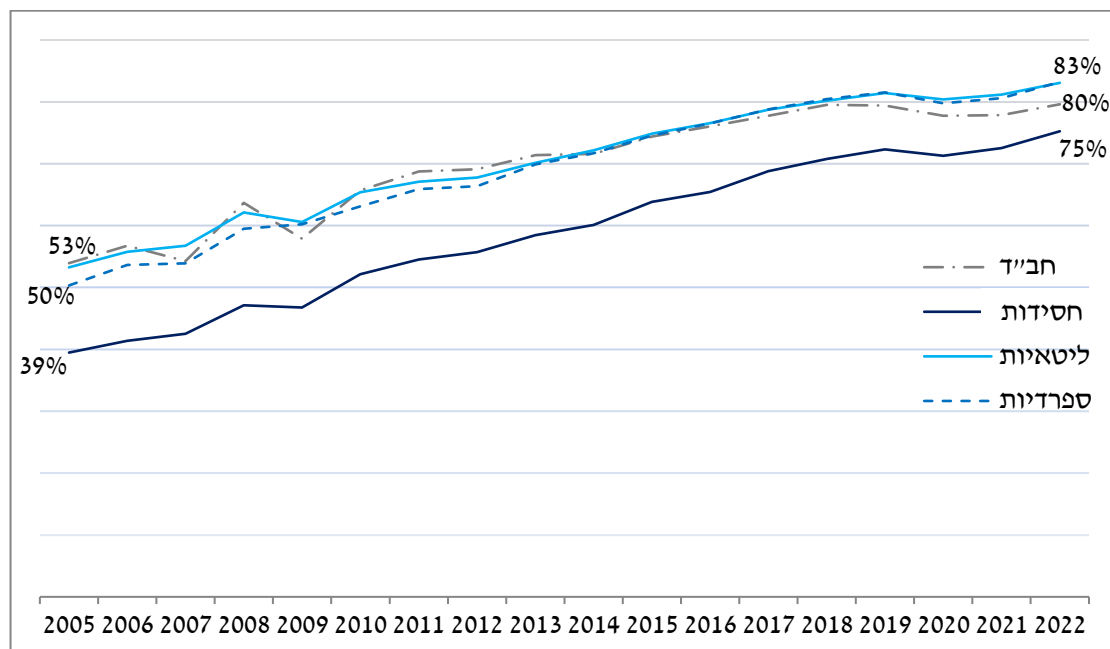
איור 6: שיעור תעסוקה של גברים חרדים בישראל לפי פלג חרדי, גילאי 25–64

מקור: רגב ומילצקי (2024).

שיעור התעסוקה של נשים חסידות היה ונותר באופן עקבי הנמוך ביותר בכלל הפלגים (איור 7). בשנת 2005 היה כ-39%, ובמהלך השנים שיעור התעסוקה של נשים חסידות כמעט הכפיל את עצמו והגיע לכ-75%, גידול של 91%.

איור 7: שיעור תעסוקה של נשים חרדיות בישראל לפי פלג חרדי, גילאי 25–64

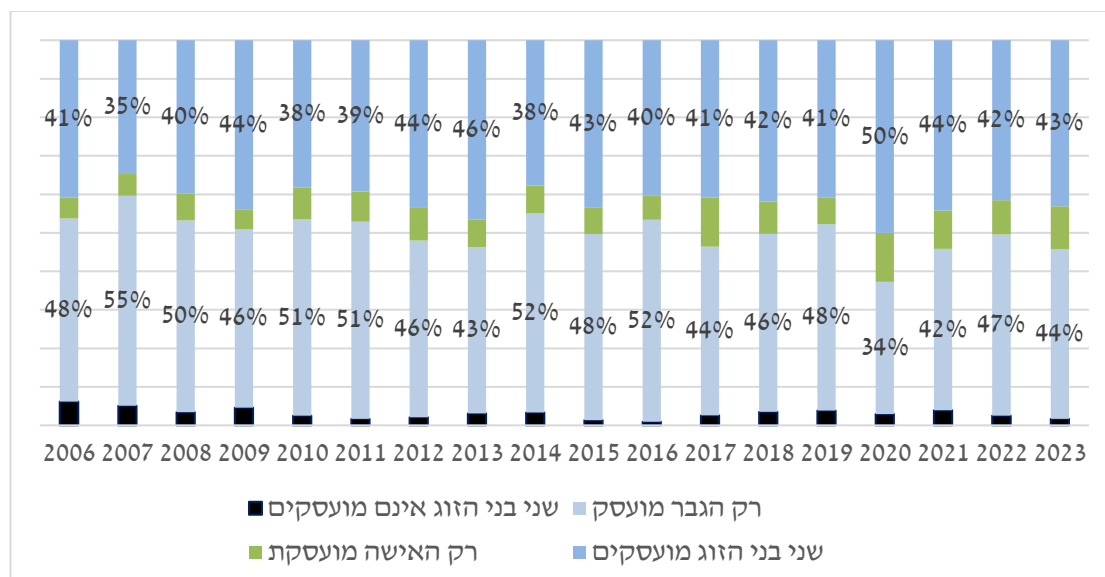

מקור: רגב ומילצקי (2024).

הרכב תעסוקה במשק הבית

ברוב משקי הבית החסידיים בארצות הברית רק הגבר עובד. מגמה זו עקבית בכל השנים שנבדקו (איור 8), מלבד שנות מגפת הקורונה (2020 ו-2021), זאת ככל הנראה בגלל אופי העיסוקים ומשלחי היד של גברים ונשים.

איור 8: התפלגות הרכב התעסוקה של משקי בית חסידיים בארצות הברית

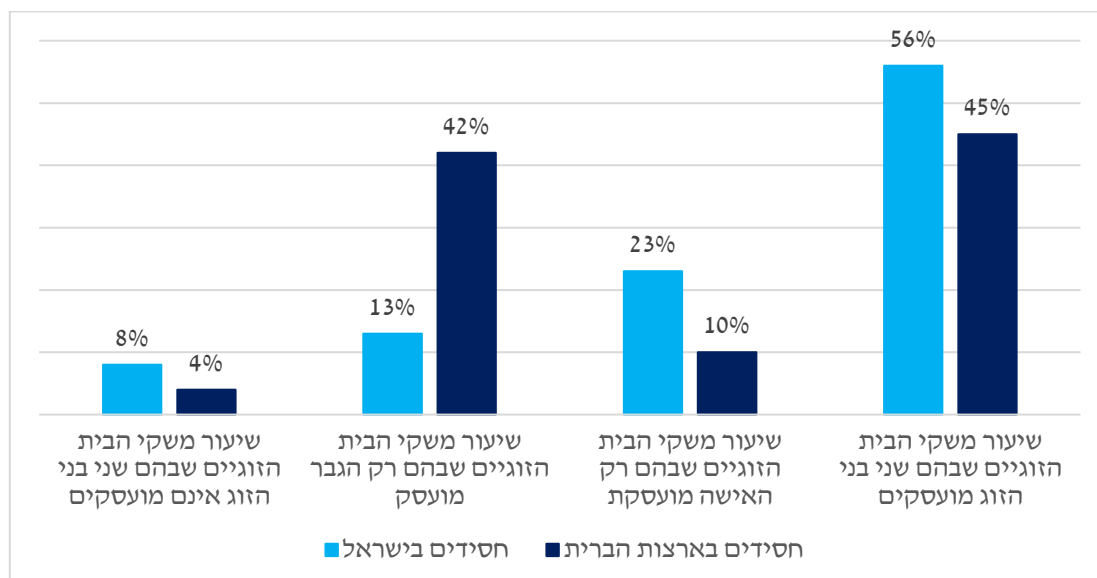

רק משקי בית זוגיים, גילאי 25–64.

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

כדי להשוות לחסידים בישראל, הסתכלנו על השנים 2019–2021. תוצאות ההשוואה מוצגות באיור 9. ניתן לראות שברוב משקי הבית החסידיים בישראל (56%) שני בני הזוג עובדים, לעומת 45% בלבד ממשקי הבית החסידיים בארה"ב. שיעור משקי הבית החסידיים בישראל שבהם רק האישה מועסקת הוא 23%, יותר מכפול ממשקי הבית שבהם רק האישה מועסקת בקרב חסידים בארה"ב (10%). המצב שבו רק הגבר מועסק נפוץ יחסית בקרב חסידים בארה"ב (42%), והוא גדול ביותר מפי שלושה מהשיעור בקרב משקי בית חסידיים בישראל (13%).

איור 9: התפלגות הרכב התעסוקה של משקי בית חסידיים בארצות הברית ובישראל, 2019–2021

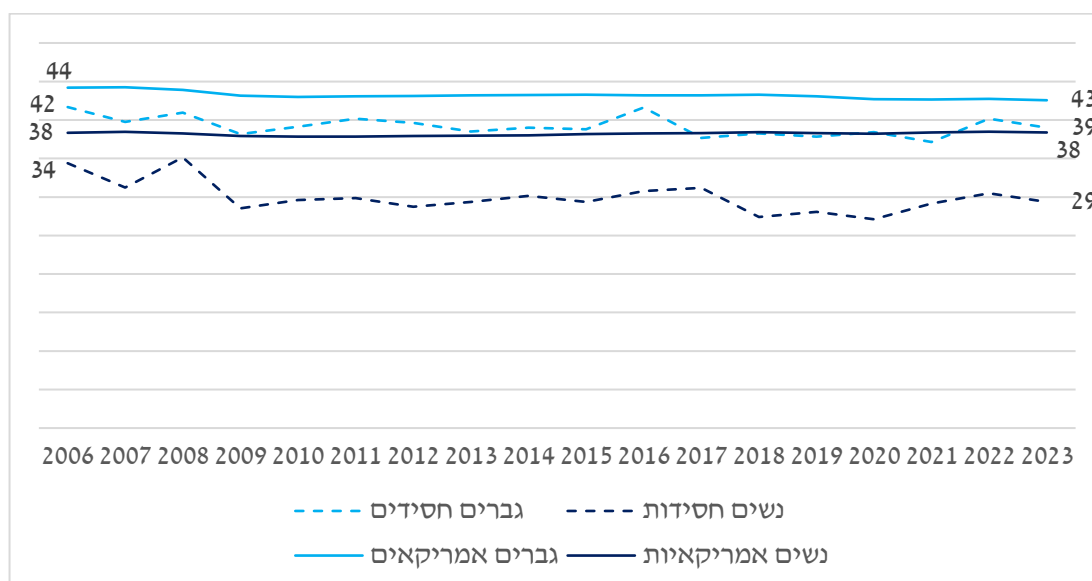
רק משקי בית זוגיים, גילאי 25–64.

מקור: ארצות הברית – עיבודי המחברים לסקרי ACS, ישראל – מתוך אקסלרד, קלישר, טרכטינגוט, סנדלר ושדה (2024).

היקף תעסוקה

שעות העבודה הממוצעות של גברים חסידיים ירדו מעט, מ-42 ב-2006 ל-39 ב-2023 (איור 10), בדומה לנשים האמריקאיות (38 שעות בממוצע). היקף זה נמוך מהיקף התעסוקה של גברים אמריקאים – 43 שעות בממוצע. הנשים החסידות האמריקאיות עובדות בהיקף מצומצם הרבה יותר, כ-29 שעות בממוצע. מדובר בירידה לעומת 2006, אז הן עבדו כ-34 שעות בממוצע.

איור 10: שעות עבודה שבועיות ממוצעות בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

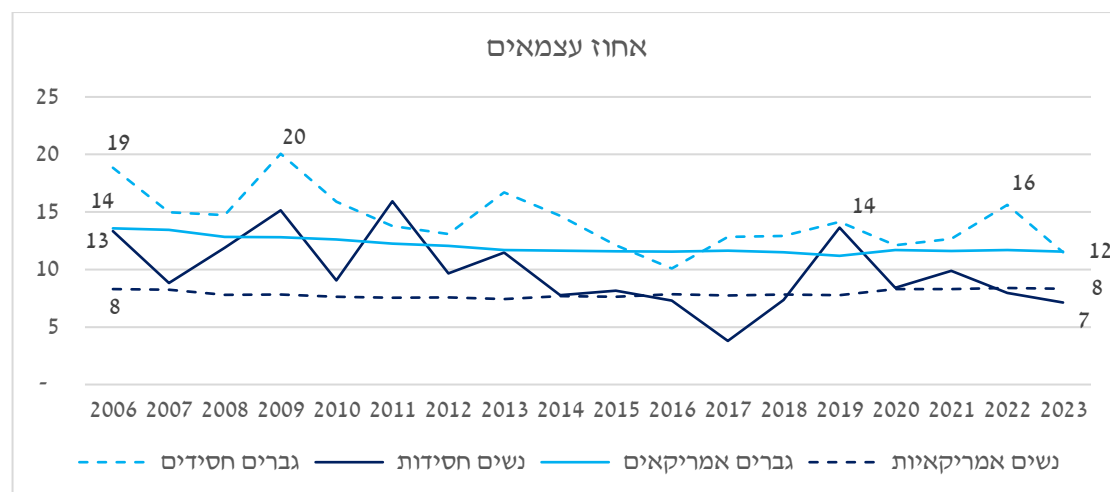
מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

היקף התעסוקה של חרדים בישראל הוא נמוך בהשוואה ליהודים לא-חרדים. שכיר חרדי עובד בממוצע כ-35 שעות בשבוע (לעומת כ-43 שעות בקרב יהודים לא-חרדים), שכירה חרדית עובדת בממוצע כ-30 שעות בשבוע (לעומת כ-37 שעות בקרב יהודיות לא-חרדיות). פערים אלו במספר שעות העבודה השבועיות אחראים לחלק ניכר מפער השכר החודשי בין יהודים שאינם חרדים לבין חרדים, ונובעים גם מהצורך של גברים חרדים רבים לשלב בין העבודה ללימודים התורניים, ולשלב בין העבודה לגידול משפחה מרובת ילדים (רגב ומילצקי, 2024).

תעסוקה כעצמאים

אחוז גבוה יחסית של חסידים אמריקאים מועסקים כעצמאים (איור 11). בשנת 2023 האחוז דומה לזה של אמריקאים (11%–12%). אבל בחלק מהשנים האחוז הרבה יותר (אפילו 17%–20%) ועולה על שיעור העצמאים בקרב כלל האמריקאים. אצל נשים שיעור העצמאיות דומה לזה של האמריקאיות האחרות (8%).

איור 11: שיעור המועסקים כעצמאים בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

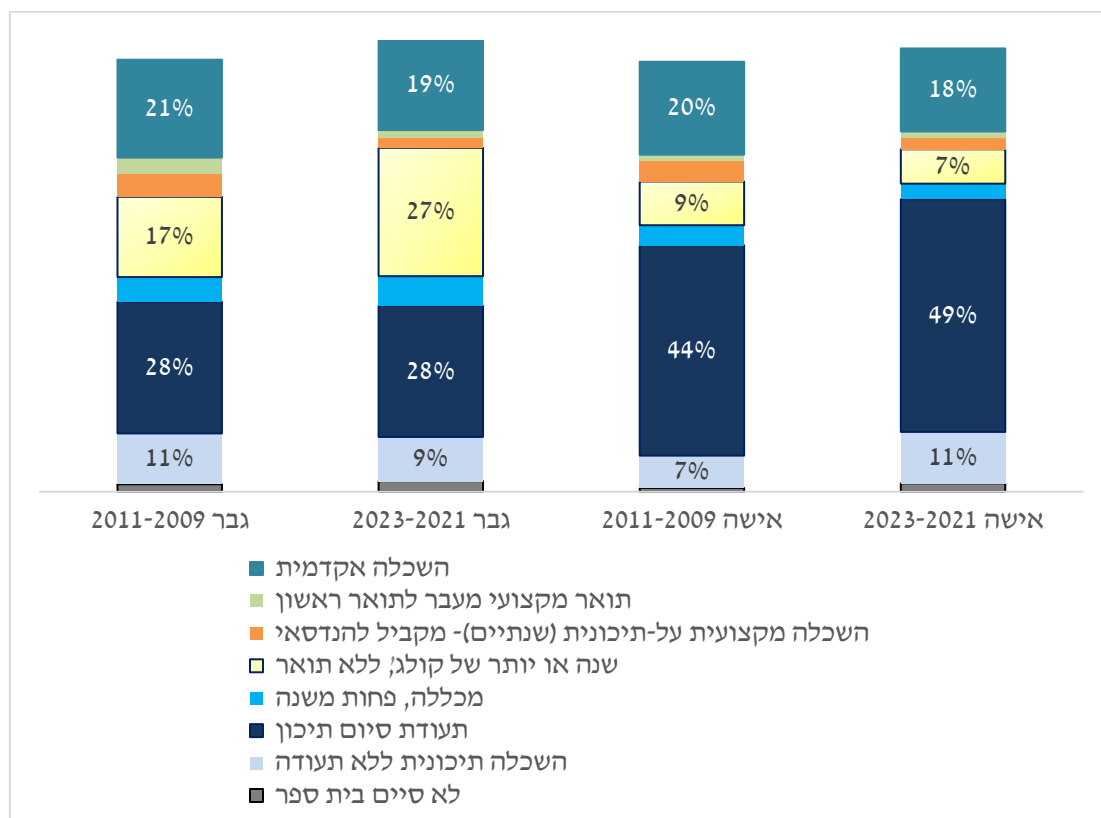
מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

בישראל בשנת 2023 18% מהגברים החרדים מועסקים כעצמאים ו-11% מהנשים החרדיות מועסקות כעצמאיות (מתוך נתוני סקר כוח אדם, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה).

4.3 השכלה

באיור 12 ניתן לראות את התפלגות ההשכלה בקרב חסידים וחסידות אמריקאים. ל-28% מהגברים החסידים יש תעודת סיום תיכון, בשנים 2009–2011 ל-17% יש השכלה על-תיכונית של שנה, השיעור עולה ל-27% ב-2021–2023 ולכ-20% יש תואר אקדמי. אצל החסידות, ל-44% יש תעודת סיום תיכון בשנים 2009–2011, השיעור עולה ל-49% בשנים 2021–2023 ול-20% יש השכלה אקדמית בשנים 2009–2011, והשיעור יורד מעט ל-18% ב-2021–2023.

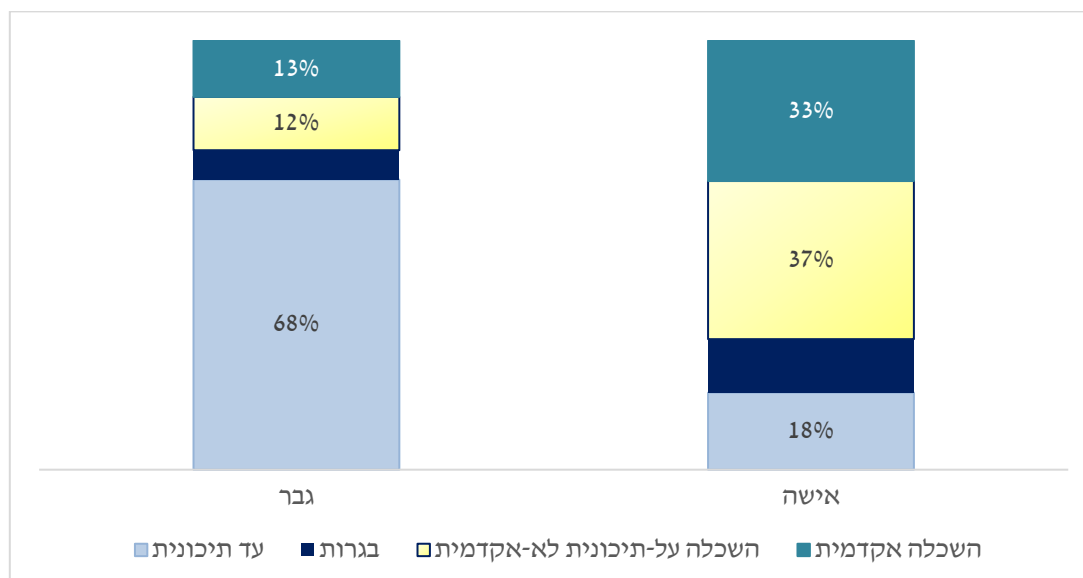
איור 12: התפלגות ההשכלה של חסידים בארצות הברית לפי מגדר, גילאי 25–64, 2009–2011 ו-2021–2023

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

כדי להשוות לפילוח ההשכלה בישראל, אנחנו נעזרים בסקרי כוח אדם. מכיוון שאין בהם פילוח לפלג חרדי, נציג את ההתפלגות לכלל החרדים בגילאי עבודה עיקריים. הנתונים מלמדים כי 13% מהגברים ו-33% מהנשים הם בעלי השכלה אקדמית (איור 13). רק ל-12% מהגברים השכלה על-תיכונית לא-אקדמית, לעומת 37% בקרב הנשים החרדיות בישראל.

איור 13: התפלגות ההשכלה של חרדים בישראל לפי מגדר, גילאי 25–64, 2023

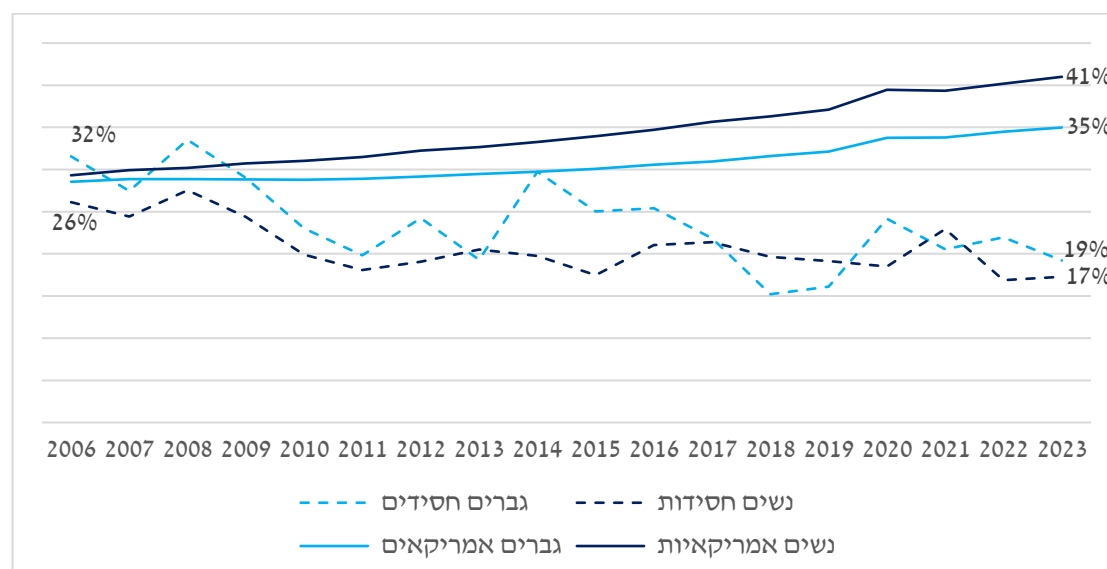

מקור: עיבודי המחברים לסקר כוח אדם, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

השכלה גבוהה

הנתונים האמריקאים מלמדים כי חלה ירידה בשיעור בעלי השכלה גבוהה בקרב משקי בית חסידיים, בניגוד למגמה הכללית (איור 14). בשנת 2006 כמעט שליש מהגברים החסידים ו-26% מהנשים החסידות הם בעלי השכלה אקדמית. האחוז ירד עד 19% ו-17% בשנת 2023, לגברים ונשים בהתאמה. ממצא זה עשוי להעיד על שינוי באופי משקי הבית החסידיים לאורך התקופה.

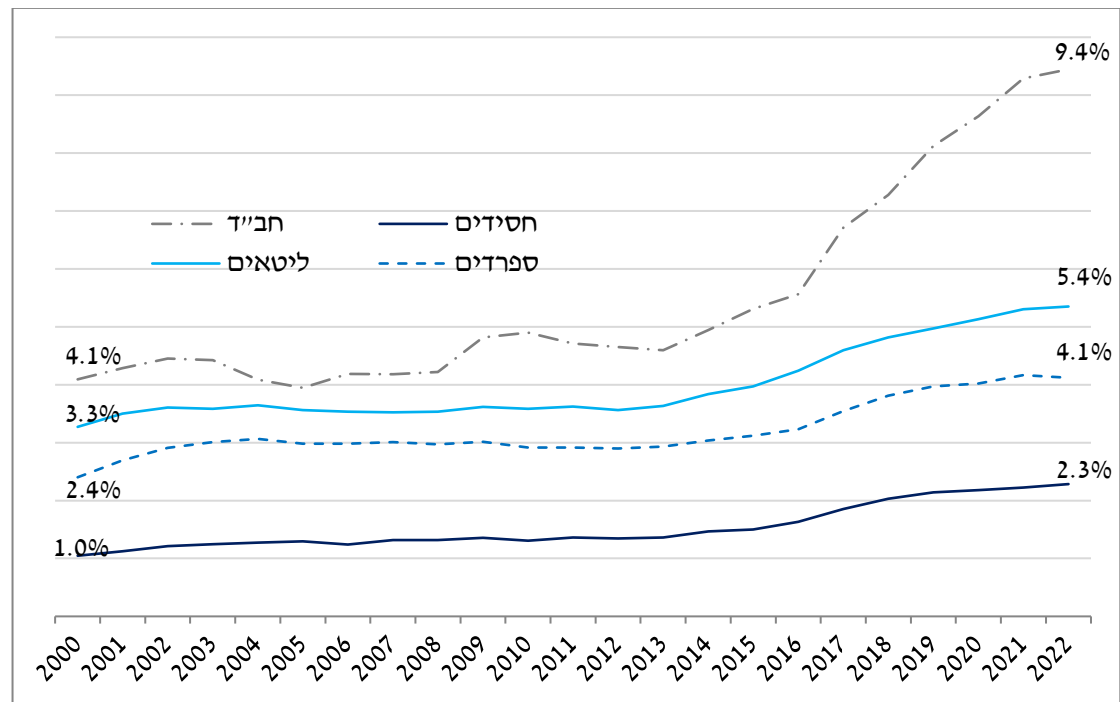
איור 14: שיעור בעלי תואר ראשון ומעלה בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

מקור: עיבודי המחברים לסקר ACS.

עם זאת, הנתון מארה"ב גבוה במידה ניכרת מזה שבישראל. רבני הקהילות החסידיות בישראל אוסרים בתוקף לימודים באקדמיה (ברק-קורן, 2019), וכך אף על פי שרבים מהגברים עובדים, לא רבים פונים לרכוש השכלה אקדמית, ושיעורם ב-2022 עומד על 2.3%, כשבשני העשורים האחרונים ניכרת עלייה מתונה בשיעורם (2–1 נקודות האחוז) (איור 15).

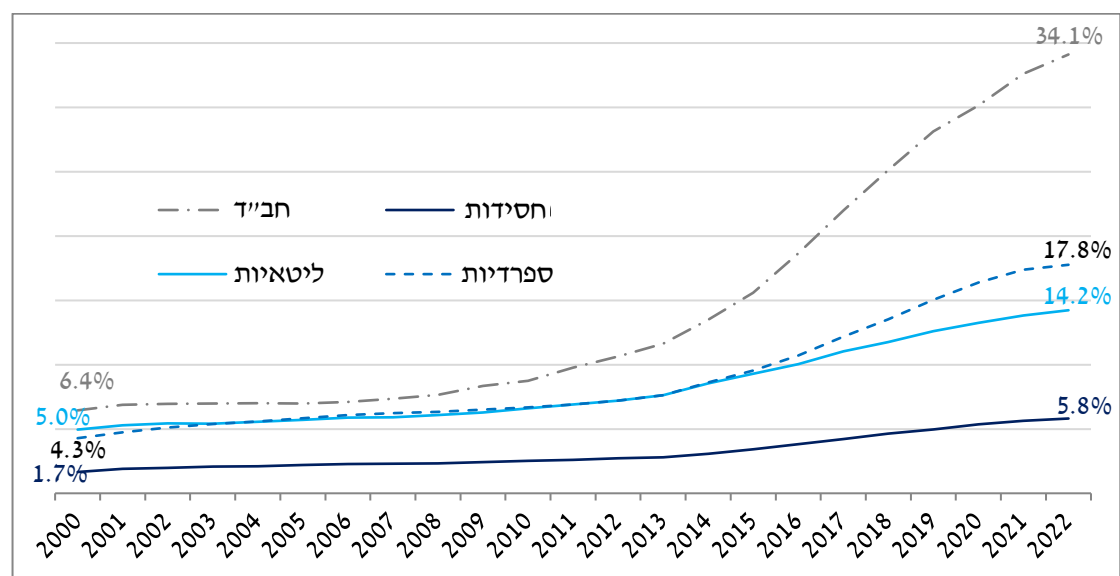
איור 15: שיעור גברים חרדים בישראל בעלי תואר אקדמי לפי פלג חרדי, גילאי 25–49

מקור: רגב ומילצקי (2024).

בקרב נשים חסידות בישראל שיעור האקדמאיות כ-6%, אף ששולש בשמונה השנים האחרונות (איור 16).

איור 16: שיעור נשים חרדיות בישראל בעלות תואר אקדמי לפי פלג חרדי, גילאי 25–49

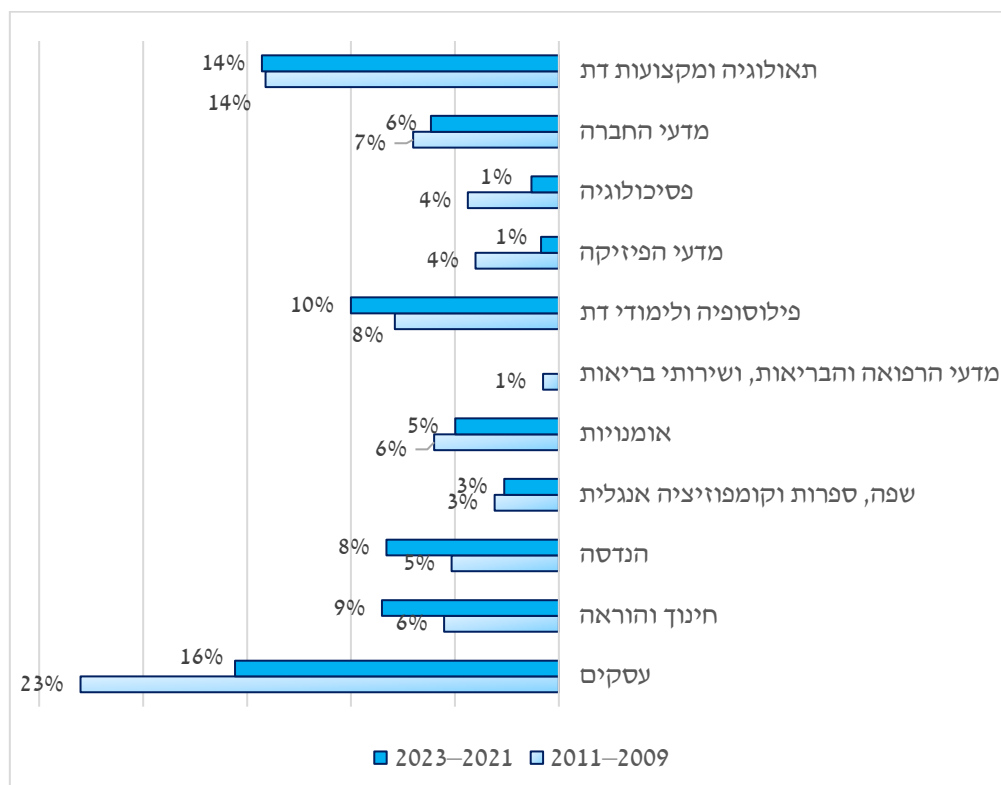

מקור: רגב ומילצקי (2024).

תחומי לימוד

בארצות הברית רובם הגדול של הגברים החסידים לומדים מנהל עסקים ומקצועות דת. הדבר נכון גם בשנים 2011–2009 וגם בשנים האחרונות, 2023–2021 (איור 17).⁷ בהשוואה של השנים האחרונות לעבר, שיעור הגברים החסידים הלומדים מנהל עסקים ופסיכולוגיה יורד, ושיעור הגברים הלומדים הנדסה, וכן חינוך והוראה, עולה.

איור 17: תחומי לימוד עיקריים לתואר אקדמי של חסידים בארצות הברית

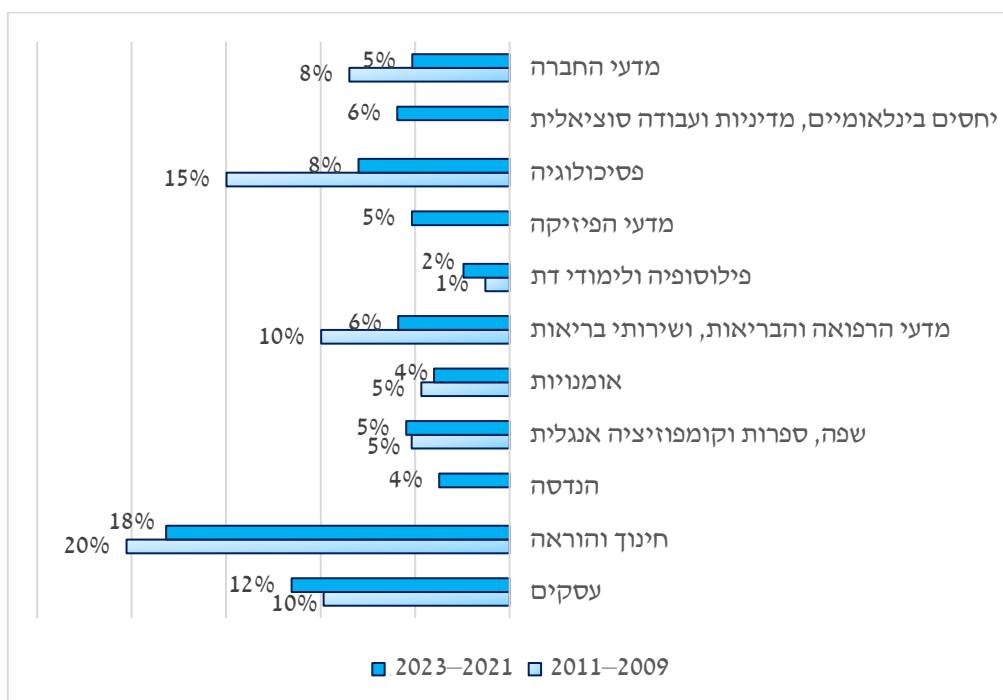

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

⁷ איחדנו 3 שנים לצורך הגדלת המדגם, שכן על אף גודלו בהשוואה לארצות הברית כולה, הוא אינו מספיק כדי לאמוד באמינות קבוצה קטנה כמו חסידים בעלי תואר ראשון ומעלה.

הנשים החסידות בארה"ב לומדות בעיקר חינוך (איור 18). בהשוואה לעבר שיעור הנשים החסידות שלומדות פסיכולוגיה ורפואה יורד, ושיעור הנשים שלומדות הנדסה עולה.

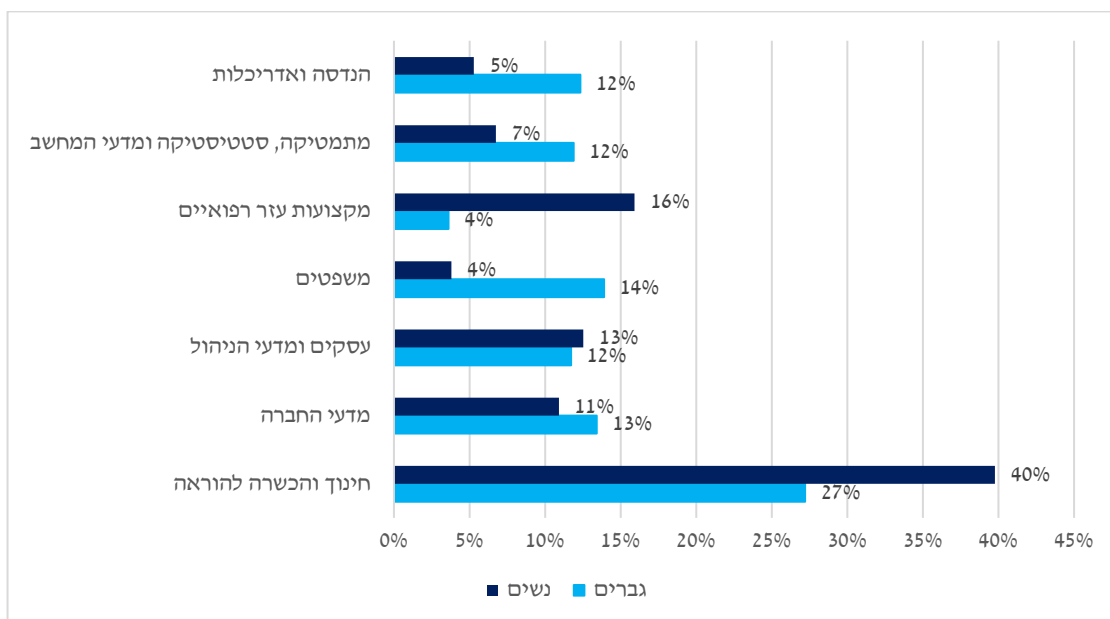
איור 18: תחומי לימוד עיקריים לתואר אקדמי של חסידות בארצות הברית

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

לגבי ישראל, אין ברשותנו ניתוח תחומי לימוד באקדמיה של חסידים. בניתוח החברה החרדית-ישראלית כולה בשנת 2020 (איור 19) ניכר כי חינוך והוראה הוא התחום השכיח ביותר אצל נשים (40%) וגברים (27%). משפטים (14%) ומדעי החברה (13%) גם הם נפוצים אצל הגברים. שיעור גבוה של חרדיות (16%) לומד מקצועות עזר רפואיים.

איור 19: תחומי לימוד עיקריים לתואר אקדמי של חרדים בישראל, שנה"ל תש"פ 2020

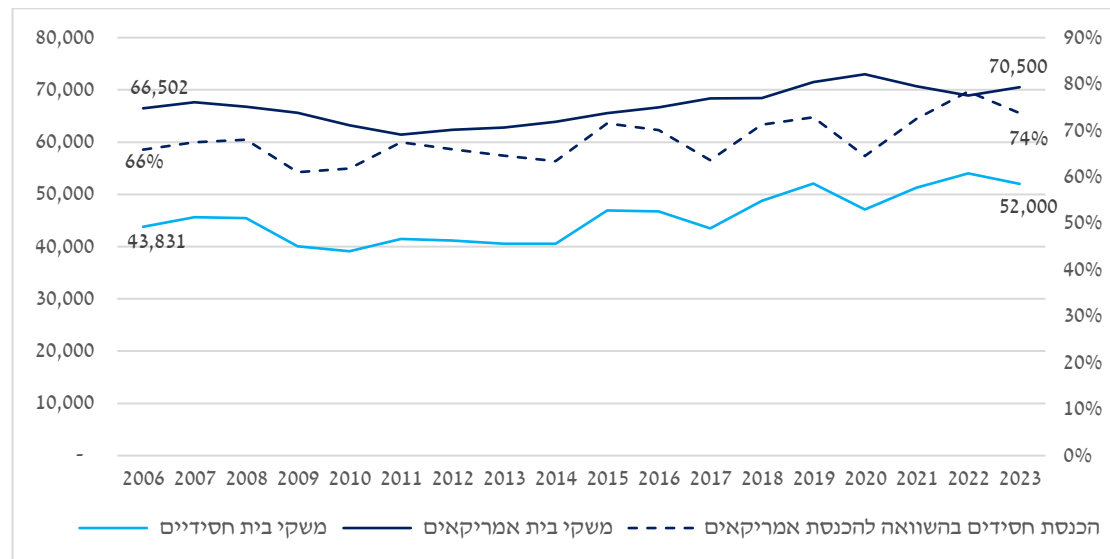
הנתונים הם לחרדים כולם, ללא פילוח ספציפי לחרדים-חסידים. לא כולל נתוני תואר שלישי באריאל ונתוני האוניברסיטה הפתוחה.
מקור: מל"ג.

4.4 הכנסה ושכר

הכנסה למשק בית

ההכנסה החציונית (הכנסה מכלל המקורות לפני מיסים) של משקי בית חסידיים אמריקאים עלתה במתינות, מכ-44 אלף דולר בשנה ב-2006 לכ-52 אלף דולר בשנה ב-2023 במחירי 2023 (כ-19%, איור 20).⁸ לעומת זאת במשקי הבית האמריקאים שאינם חסידיים חלה עלייה של כ-6% בלבד בהכנסה בין 2006 ל-2023, עד כ-71 אלף דולר לשנה. הדבר הביא לצמצום פערי ההכנסה בין שתי הקבוצות. ב-2006 הייתה הכנסתם של משקי בית חסידיים 66% מההכנסה של משקי בית אמריקאים, וב-2023 עלתה הכנסתם של משקי בית חסידיים ל-74% מההכנסה של משקי בית אמריקאים (מסומן באיור 20 בקו מקוקו).

איור 20: הכנסה חציונית ריאלית של משקי בית בארצות הברית לפי קבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

הכנסה שנתית, מחירים ריאליים שנת בסיס 2023.

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

קשה למצוא נתוני הכנסות משקי בית בישראל ברמת פג חרדי,⁹ ולכן לצורך השוואה נתבונן בנתוני ההכנסה של משק בית חרדי ולא ספציפית על הכנסת משק בית חסידי. בשנת 2022 עמדה ההכנסה החציונית של משק בית חרדי על כ-40,336\$ – כ-65% מהכנסתו החציונית של משק בית יהודי שאינו חרדי, שעמדה על כ-62,205\$¹⁰. כלומר, החסידים בישראל מכניסים פחות מהחסידים בארה"ב, וגם הפער בינם לבין האוכלוסייה הכללית גדול מהפער בארה"ב בין החסידים לאוכלוסייה הכללית, בעיקר בשנים האחרונות.

⁸ להכנסה חציונית לנפש תקנית ראו נספח ב.

⁹ נתון זה מבוסס על סקרי הכנסות והוצאות של למ"ס, ובו אין חלוקה לפלג חרדי.

¹⁰ חישוב לפי שער PPP לצריכה פרטית של 3.7 שקל לדולר לפי הבנק העולמי,

<https://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.PRVT.PP?locations=IL>,

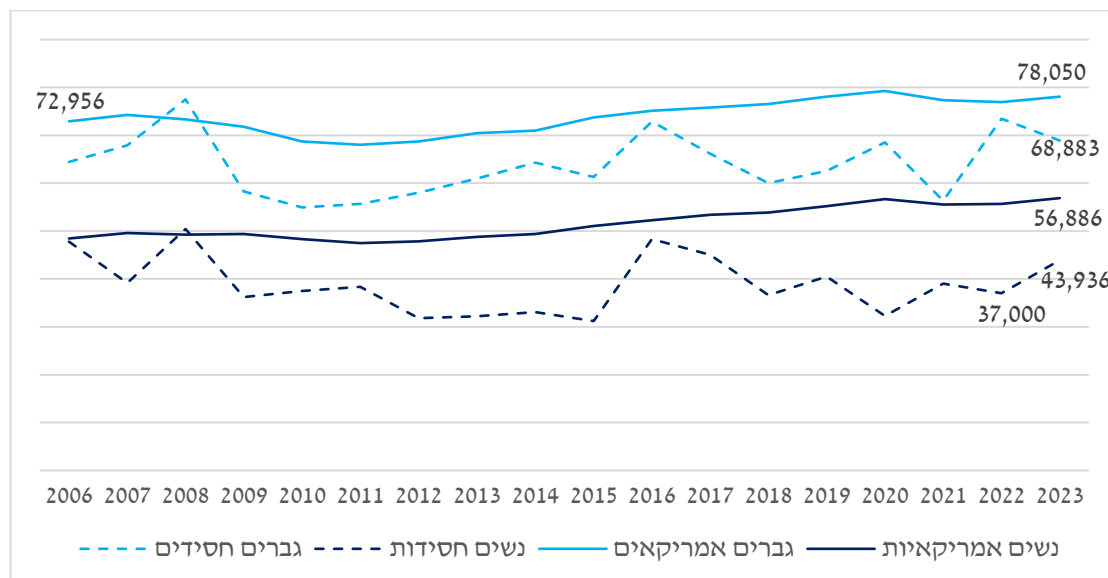
ולפי הכנסות והוצאות משק הבית, נתונים מסקר הוצאות משק הבית 2022 – סיכומים כלליים, לוח 13,

<https://www.cbs.gov.il/he/publications/DocLib/2025/1952/ta13.pdf>

שכר

השכר הממוצע של גברים חסידים עלה בקצב דומה לעלייה בשכר שחלה אצל גברים אמריקאים לא-חסידים, ופערי השכר בין הקבוצות נשמרו (איור 21). בארה"ב, חסידים מרוויחים כ-88% משכרם של לא-חסידים, שהוא פער שכר קטן בהרבה מזה המוכר לנו מישראל, כפי שיפורט מיד. נשים חסידות מרוויחות פחות משלוש הקבוצות האחרות המפורטות באיור, ושכרן הוא כ-77% משכרן של נשים אמריקאיות.

איור 21: שכר ממוצע ריאלי בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

שכר ממוצע שנתי, מחירים ריאליים שנת בסיס 2023.

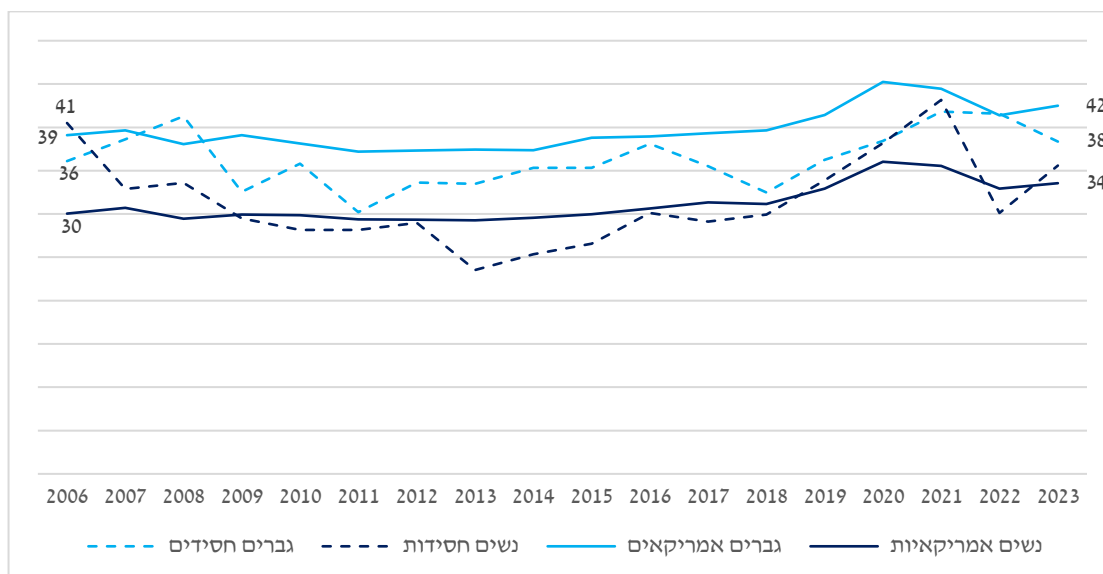
מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

בקרב החסידים העובדים בישראל, שכרם של גברים ושל נשים כאחד הוא הנמוך ביותר בקרב הפלגים החרדיים, ופערי השכר בין גברים לנשים בחברה זו הם הגדולים ביותר (רגב ומילצקי, 2024). בישראל שכרו הממוצע של גבר חסיד ב-2022 עומד על כ-30,622 דולר לשנה, ושכרה הממוצע של אישה חסידה עומד על כ-26,799 דולר לשנה.¹¹ בחברה החסידית, שבה גברים עובדים בשיעורים גבוהים (יחסית לחרדים), והגישה לגבי תפקיד האישה היא שמרנית יותר, נשים חסידות נישאות בגיל צעיר למדי, ורובן אינן ממשיכות למסלולי ההכשרה המקצועית. אם הן משתלבות בתעסוקה, זה בד"כ בתפקידים קהילתיים וזוטרים יותר, ולכן שכרן הממוצע הוא הנמוך ביותר לעומת נשים בפלגים חרדיים אחרים (רגב ומילצקי, 2024). חסידים בישראל מרוויחים כ-45% משכרם של יהודים לא-חרדים, שהוא פער שכר כפול מהפער בארצות הברית. נשים חסידות משתכרות כ-62% מיהודיות לא-חרדיות, כלומר פערי השכר גם בקרב חסידות בישראל גדול יותר מזה שבארצות הברית.

כשמתבוננים על שכר שעתי בארצות הברית, הפער בין גברים חסידים לאמריקאים מצטמצם אפילו יותר. שכרם של החסידים הוא כ-90%–95% מזה של האמריקאים, ושכרן של הנשים החסידות כ-90% משל האמריקאיות, ובשנים מסוימות הוא אפילו מעט גבוה משלן (איור 22).

¹¹ כל ההמרות משקלים לדולרים ולהפך לפי שער חליפין PPP לצריכה פרטית של 3.7.

איור 22: שכר שעתי ממוצע ריאלי בארצות הברית לפי מגדר וקבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

מחירים ריאליים שנת בסיס 2023.

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

בישראל שכרו השעתי של גבר חרדי הוא כ-59% משכרו השעתי של גבר יהודי שאינו חרדי, כ-30 דולר, ושכרה של אישה חרדית עומד על כ-87% משכרה השעתי של אישה יהודית לא-חרדית, כ-23 דולר (רגב ומילצקי, 2024).

מקורות

1. אקסלרד, ה', קלישר, ע', טרכטינגוט, י', סנדלר, א' ושדה, ת' (2024), "[תעסוקה איכותית והשפעתה על משקי הבית החרדיים](#)", מכון אהרן למדיניות כלכלית.
2. בראון, ב' (2021), "חברה בתמורה: מבנים ותהליכים ביהדות החרדית", המכון הישראלי לדמוקרטיה.
3. ברק-קורן, נ' (2019), "החברה החרדית והאקדמיה הישראלית: בחינה מחודשת של עמדות הציבור החרדי כלפי לימודים אקדמיים", *משפטים* מט', 730–675.
4. גונן, ע' (2000), "מהישיבה לעבודה: הניסיון האמריקני ולקחים לישראל", האוניברסיטה העברית, מכון פלורסהיימר למחקרי מדיניות.
5. גורדון, ג' (2022), "מגמות דמוגרפיות והשתלבות בתעסוקה: מבט על המגזר החרדי", המכון הישראלי לדמוקרטיה.
6. דגן-בוזגלו, נ', סייגלפישר, ו', סבירסקי, ב' וחסון, י' (2022), "בין אשת חיל לאשת קריירה: תעסוקת נשים חרדיות בישראל", מרכז אדווה.
7. זופניק, א' (2022), "דפוסי ההשתלבות של גברים חרדים צעירים בשוק התעסוקה", המועצה הלאומית לכלכלה, משרד ראש הממשלה.
8. טרכטינגוט, י' (2014), "יציאה לעבודה בקרב בני-ישיבות חרדים: הסיבות, החששות ממנה והתפיסות כלפיה", *כתב עת לחקר החברה החרדית* 1, 65–43.
9. מילצקי, י' (2017), "מפרנסות על החומה, נשים חרדיות בסביבת עבודה הטרוגנית", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
10. מילצקי, י' (2023), "חרדים לכלכלה", <https://www.israelhayom.co.il/opinions/article/14847276>.
11. מלאך, ג' ואטינגר, י' (2021), "תורה ודעת, חינוך חרדי לבנים בארה"ב", המכון הישראלי לדמוקרטיה, https://www.idi.org.il/media/17424/torah-learning-and-secular-studies-ultra-orthodox-boys-education-in-the-united-states_15-2-22.pdf.
12. מלאך, ג' וכהנר, ל' (2024), "שנתון החברה החרדית", המכון הישראלי לדמוקרטיה.
13. רגב, א' ומילצקי, י' (2024), "דוח מצב החברה החרדית", המכון החרדי למחקרי מדיניות.
14. Assouline, D. (2018), "Haredi Yiddish in Israel and the United States", *Languages in Jewish Communities, Past and Present*, 472–488.
15. Besser, M. (2020), "A Census of Jewish Day School in the U.S. 2018–2019", Jerusalem: Avi Chai Foundation.
16. Hamilton, B.H., Martin, A.J., Osterman, M.J.K. and Rosen, L.M. (2019), "Births: Provisional Data for 2018", Division of Vital Statistics, National Center for Health Statistics, <https://www.cdc.gov/nchs/data/vsrr/vsrr-007-508.pdf>.

-
17. Nishma Research (2021), "The Finances of Orthodox Jewish Life: A Nishma Research Study".
 18. Pew Research Center (2021), "Jewish Americans in 2020", Dataset: <https://www.pewresearch.org/dataset/jewish-americans-in-2020/>.
 19. Wormald, B. (2015), "A Portrait of Orthodox American Jews: the Further Analysis of the 2013 Survey of U.S. Jews", Pew Research Center.

נספח א: תיאור נתוני המדגם

לוח נ-1: פירוט נתוני המדגם

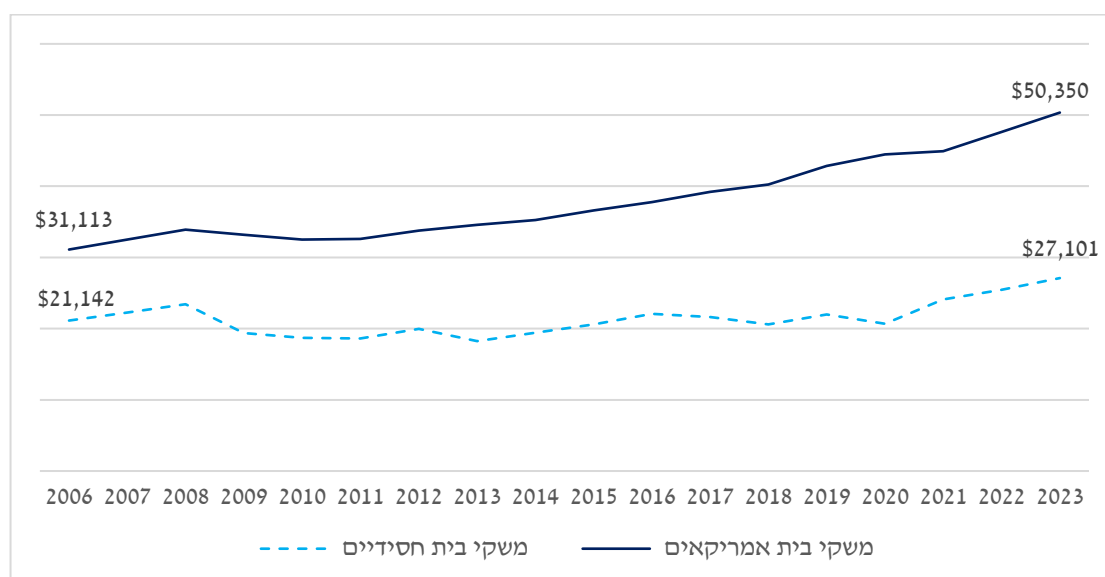
שנה	סך משקי הבית	מספר משקי בית	סך משקי בית	משקי בית חסידיים	אחוז משקי בית
	חסידיים	חסידיים	ממושקלים	ממושקלים	חסידיים
2006	1,244,026	707	119,683,032	66,251	0.06%
2007	1,255,509	672	120,499,147	65,821	0.05%
2008	1,267,843	715	121,348,199	69,372	0.06%
2009	1,274,799	639	121,893,310	60,355	0.05%
2010	1,283,676	681	122,554,772	64,746	0.05%
2011	1,366,972	679	122,998,051	59,775	0.05%
2012	1,360,264	683	123,998,258	58,964	0.05%
2013	1,359,520	677	124,320,644	58,755	0.05%
2014	1,363,306	602	125,323,583	52,446	0.04%
2015	1,375,481	661	126,279,108	57,583	0.05%
2016	1,380,233	649	126,939,932	58,041	0.05%
2017	1,394,399	588	128,150,004	52,139	0.04%
2018	1,410,976	613	129,611,794	57,624	0.04%
2019	1,428,037	594	130,887,266	55,966	0.04%
2020	1,193,468	482	132,414,399	69,118	0.05%
2021	1,440,865	501	135,305,566	56,785	0.04%
2022	1,505,108	565	138,023,770	61,988	0.04%
2023	1,519,010	626	139,545,613	68,795	0.05%

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

נספח ב: הכנסה חציונית לנפש תקנית

הכנסה לנפש תקנית של משקי בית חסידיים אמריקאים עלתה במתינות מ-21 אלף דולר ב-2006 ל-27 אלף דולר ב-2023 (כ-28%, איור נ-1). הסכום הנמוך, יחסית, נובע כנראה גם ממספר נפשות גבוה למשק בית. לעומת זאת במשקי הבית האמריקאים שאינם חסידיים חלה עלייה של כ-62% בהכנסה בין 2006 ל-2023, עד \$50,350 לשנה לנפש תקנית. ההכנסה של משקי בית חסידיים היא 54% מההכנסה של משקי בית אמריקאים.

איור נ-1: הכנסה חציונית ריאלית לנפש תקנית של משקי בית בארצות הברית לפי קבוצת אוכלוסייה, גילאי 25–64

הכנסה שנתית, מחירים ריאליים שנת בסיס 2023.

מקור: עיבודי המחברים לסקרי ACS.

קשה למצוא נתוני הכנסות של משקי בית בישראל ברמת פלג חרדי. הכנסה מעבודה (בלבד) לנפש תקנית במשק בית חסידי, על פי עיבוד המחברים לנתוני רגב ומילצקי (2024), עומדת על כ-\$6,420 לשנה לנפש תקנית, בנתוני שנת 2022. כדי להשוות לנתוני ארה"ב, נסתכל על כלל ההכנסה נטו, לא רק מעבודה, אבל לכלל משקי הבית החרדיים.¹² ההכנסה נטו לנפש תקנית במשפחה חרדית הייתה ב-2022 4,027 שקלים לחודש, שהם כ-13.4 אלף דולר לשנה (מלאך וכהנר, 2024). זאת בהשוואה ל-25.5 אלף דולר לשנה, לפי נתוני ה-ACS לשנת 2022. כלומר ההכנסה לנפש במשקי בית חסידיים בישראל היא כמחצית מזו של משקי בית חסידיים בארצות הברית. הדבר נובע מכך שמספר הנפשות בישראל גבוה יותר, ורמת ההכנסה בישראל נמוכה יותר.

¹² נתון זה מבוסס על סקרי הכנסות והוצאות של למ"ס, ובו אין חלוקה לפלג חרדי.